

Nr 91.

Godkänd av första kammaren den 27 mars 1920.

Godkänd av andra kammaren den 31 mars 1920.

Riksdagens skrivelse till Konungen i fråga om beredande åt den rättssökande allmänheten av vissa lättnader beträffande handlingars inlämnande till offentlig myndighet.

(Första kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande nr 4.)

(Andra kammarens femte tillfälliga utskotts utlåtande nr 4.)

Till Konungen.

Uti en inom riksdagen väckt motion har gjorts framställning om, att utredning måtte verkställas för utrönande av vilka lättnader, som uti de i motionen angivna eller närstående hänseenden skulle kunna beredas den rättssökande allmänheten beträffande handlingars inlämnande till offentlig myndighet m. m.

Uti motionen har framhållits huvudsakligen följande:

Beträffande förfarandet vid svenska domstolar och administrativa myndigheter funnes för närvarande stadgade åtskilliga bestämmelser, som av vederbörande rättssökande och klagande skulle iakttagas, för att ansökningar och klagomål skulle komma under prövning. Innan ett ärende toges under behandling av domstol eller myndighet, undersöktes, om ansökningen ingivits i rätt tid och till rätt myndighet. Därjämte funnes i flera fall föreskrivet, att handlingar icke finge insändas med posten utan skulle ingivas av ombud. Vidare skulle en handling uppfylla vissa bestämmelser i fråga om densammes underskrivande, bevittnande med mera. Bruste något i detta avseende, upptoges icke ansökningen till prövning, utan i sådana fall förklarade myndigheten, att ärendet icke kunde komma under prövning.

I dessa hänseenden syntes det, som om åtskilliga lättnader skulle kunna införas beträffande här åsyftade bestämmelser till gagn för den mindre bemedlade allmänheten. Mera välsituerade personer hade nämligen tillfälle att anlita sakkunnigt biträde med handlingars uppsättande och ingivande och undginge därigenom att bryta mot de nu åsyftade bestämmelserna.

De rättssökande däremot, som icke ansåge sig hava råd att anlita juridiskt eller annat sakkunnigt biträde, vore nödsakade att själva avfatta och framlägga sina ansökningar och klagoskrifter och komme sålunda ej sällan att bryta mot de åsyftade bestämmelserna, varför deras klagan bleve lönlös.

De bestämmelser och praxis, som uti ifrågavarande avseende borde särskilt bliva föremål för överbägande, vore:

1) *Gällande föreskrifter som förhindrade att handlingar finge insändas med posten.*

För mången avlägset boende kunde gällande föreskrifter härutinnan leda till, att en sökande eller klagande måste företaga en för honom dyrbar resa till närmaste stad eller annan ort, där han kunde anlita ombud för handlingars ingivande. Vid vissa av statens verk och inrättningar funnes visserligen anställda kommissionärer, men sådana vore icke anställda hos alla myndigheter, varför anskaffande av ombud bleve nödvändigt i många fall. Ett allmänt införande av bestämmelser, som medgäve handlingars insändande med posten, skulle säkerligen vara till nytta för alla de rättssökande, som vore boende å annan ort än den, där deras inlagor skulle ingivas.

2) *Praxis beträffande till orätt myndighet insända handlingar.*

Synnerligen vanligt vore, att skrivelser och ansökningar, som ingåves eller insändes med posten, inkomme till orätt myndighet, beroende därpå, att avsändaren vore okunnig om myndighetens officiella namn. I lagstiftningen förekomme även ofta bestämmelser, att handlingar skulle ställas till en myndighet, men ingivas till en annan. Så t. ex. skulle till Eders Kungl. Maj:t ställda skrivelser ingivas till departementen eller nedre justitierevisionen. Till kammarrätten ställda besvär i taxeringsmål skulle ingivas hos Överståthållarämbetet eller länsstyrelserna, med flera liknande fall.

Det vore tydligt, att detta förhållande, att en skrivelse skulle riktas till en myndighet, men ingivas hos en annan, som kanske icke befunne sig å samma ort, där skrivelsen slutligen skulle behandlas, ofta föranledde misstag så tillvida, att skrivelsen insändes till felaktig myndighet. När ett sådant fall inträffade, torde följderna i många fall bliva den, att ansökningen bleve liggande hos orätt myndighet eller att denna myndighet i utslag eller

resolution förklarade, att skrivelsen icke kunde upptagas till prövning, ehuru myndigheten skolat behandla skrivelsen, därest den ingivits till rätt vederbörande.

I det dagliga livet tillginge ju alltid så, att ett brev, som ankomme till fel adressat, av mottagaren returnerades till rätt person eller till avsändaren. Det synes därför, som om ett motsvarande förfarande skulle kunna bestämmas för domstolar och myndigheter i liknande fall.

3) *Föreskrifter om skyldighet att i vissa fall anlita ombud.*

Särskilt för domstolarna funnes ofta stadgade föreskrifter om, att ombud med fullmakt skulle anlitas i de fall, där klaganden ej själv kunde utföra sin talan. Även dessa bestämmelser syntes motionären böra ändras så tillvida, att en sökande eller klagande berättigades att insända egenhändigt undertecknade skrivelser med posten utan anlitande av ombud.

Riksdagen vill till en början i anledning av motionärens framställning rörande sättet för handlingars ingivande erinra därom, att enligt kungl. kungörelsen den 12 juni 1885 ej mindre stadgats rätt för parter i kommunala mål och vissa fattigvårdsmål att med posten insända besvärsskrifter och övriga handlingar, än även medgivits, att jämväl i övriga mål och ärenden det må vara sökande, klagande och förklarande tillåtet att, under iakttagande av vederbörlig tid och ordning, på eget äventyr till statsdepartement och förvaltande myndigheter insända ansökningar, besvär och andra handlingar i betalt brev med allmänna posten. Personlig inställelse eller anlitande av ombud för handlingars ingivande till administrativa verk och myndigheter är således i dessa fall icke erforderligt. Till allmänhetens hjälp, därest den anser sig vara i behov av bistånd vid handlingars överlämnande eller uttagande, finnas därjämte i så gott som alla administrativa verk och allmänna inrättningar särskilt för ändamålet förordnade kommissionärer.

Inom administrationen synes därför, i fråga om sättet för handlingars ingivande, uttagande o. d., några förändringar i berörda avseende icke erforderliga.

Vad beträffar talan vid domstolarna måste i många fall personlig inställelse eller inställelse genom ombud ske. Riksdagen anser sig emellertid böra erinra om, att i varje domsaga skall enligt gällande lag vara anställd en kommissionär med åliggande att under tjänstemannaansvar tillhandaga dem, som muntligen eller skriftligen därom framställa begäran, med ingivande till domaren av ansökningar och andra handlingar, med uttagande och översändande av protokoll och ingivna handlingar samt med anskaffande och översändande av avskrifter och bevis.

Vad vidare angår den i motionen gjorda framställningen rörande till orätt myndighet insända handlingar, framhåller motionären, hurusom dylika misstag kunna vara beroende på, att avsändaren är okunnig om myndighetens officiella namn eller om befintliga bestämmelser, att handlingar skola ställas till en myndighet men ingivas till en annan, och att särskilt sistnämnda omständighet föranleder misstag, som kunna hava till påföljd, att ärendet icke upptages till saklig prövning.

Ehuru genom de hos de flesta myndigheter och allmänna inrättningar förefintliga kommissionärer de rättssökandes intressen jämväl i förevarande avseende lära vara i viss mån tillgodosedda, förefaller det riksdagen, som om utan våda för rättssäkerheten ytterligare lättnader skulle kunna beredas den rättssökande allmänheten, särskilt i sist angivna av motionären berörda hänseende.

I fråga om rätten att insända handlingar med allmänna posten finner riksdagen, då det givetvis bör på bästa sätt sörjas för, att de lättnader beredas, som kunna genomföras, utan men för ärendenas handläggning, för sin del önskvärt, att genom en av sakkunniga verkställd utredning klargöres, i vad mån allmänhetens intressen i angivna avseenden bättre kunna och böra tillgodoses.

På grund av vad sålunda anförts får riksdagen anhålla, att Eders Kungl. Maj:t täcktes låta åvägabringa utredning i fråga om beredande åt den rättssökande allmänheten av lättnader vid handlingars ingivande till offentliga myndigheter jämte i samband därmed stående spörsmål.

Stockholm den 31 mars 1920.

Med undersätlig vördnad.
